

Muitalægje

~uvvetusa haleduvvivi sami gaskast.

Had Num.

Februar manost 1874.

las jakkodak.

Dalveorrom Novaja Semljast.

Lassi 9ad nummeri

Tobiesen gaovtes barnines, gæk baccam læiga golmain olbmain skiki, æva galgam varnes hægast dobbe bæssat. Uccanaš mi aigop lokkidassamek addet dam bæivegirjest, mi skipast læ čallum, ja mi aimoidi læ šaddam. Vagjegvuoda ja nælge čada golai sist aige mædda juovlai. Maņemuš bæive Janu- ar maost læ bæivegirjai čallum: Dal lakkana duottavuodast nælgehætte ja juokke lagaš vagjevuoda dal færtip gillat. Aibas dorvo- tutte orro min mielast boatte aige. Februar mano maņagæččai boacagodi kaffein Tobie- sen juolgeſt ja dam gæčeld šaddai sengai. Šad bæive Marts manost læ bæivegirjai čal- lum kaffein barne bokte: Odne læ varmes ačče aibas hægjo, ja juolge læ aldes sagga bontanam. Min mielast orro, atte jabmem læ su salačines valjem, ja dam oaivelest læ ješge. I son buoca dušše juolgeſt mutto juokke lattost læ bavčas ja gerra oaivebav- čas. Hærra vækked min, jos son galgaš min lutte vuolget. Mi darbašep sagga su sikke jierbmen ja doaibman. 17ad b. sæm- ma manost: Odne læ ačče aibas hægjo, ja min mielast orro, atte sust æmbo æi daide læt galle ællembæive dabe. Ješ son læ al- gam rakkanet jabmemi ja barga buok lage- det nuft, moft migjidi gadda buorremussan su beivi maņnel. 13ad b. april m.: Odne

læ ačče aibas hægjo ja vuoiņam orro al- des vadolažžan šaddam. Borrat i sate mai- dege. Badneoazek læk bontanam nuft atte banek æi mate dovdot. 14ad: Ačče hegjus- ma bæive bæivest. Mist i læk mikkege dal- kasid, mi skurbug vuosta matta adnut ige mikkege borramušaid, maid son mataši nav- dašet. 29ad b.: Garra suodnegæsataga vuol- de nogai odneækked dimmo 10 aige ačestam hægga. Buocadedin læ ačče ija ja bæive dikšuduvvum nuft burist go læš sattujuvvum. Atte dam harrai i læk mikkege sestujuvvum, dat nanoduvvu su bardne Jakob bokte. Dam rajast i læk æmbo mikkege čallum bæivegirjai oudalgo 24ad bæive mai manost, goas kaffein bardne vela čalla: Skurbug læ muge juo masa vuoitam, ja odneækked læm nuft hægjo, atte baha lakkai julgi alde bi- som. Jabmem læ dast visses ja læge juo mærkas mu muttui bigjam. 6ad bæive juni manost čalla son vela maņemuš have bæi- vegirjai: „Dast vælham mon dal dego var- notes Lasarus ja bahalakkai likkatet buvtam dam varnotes rubmašam, ja juokkehaš mat- ta galle arvedet maggaren mu maņemuš bæi- vek šaddik, go darbašlaš væke im oazo. Guimidam ala im mate galle vaidet, josjuoge Edvard Eriksen davja goavet mu vuosta mænnode, goas bahas ladnjases manna, ja lossat læ munji gullat, go son cælka mu „skælbman“, atte „im ansašifci vækketuv-

vut“, j. a. d., mutto almaken son læ apides mielde mu viggam vækktet. Mon im diede aitus maid dast mañnel dagaš, mutto odne galle læ dam bahas lanjastes. Ibmel oaine mu, jos vela songe hæita mu væketæmest; dalle šadda jabmem munji garkesen. Ole Mo læ galle loppedam mu vækktet mañemuš boddoi.“ Maida Ole Mo ja koakka buoccaiga dam sëmma davdast juni mano mañagæččai. 24ad bæive juni manost havdaduvvui kaftin Tobiesen. Ole Mo lavloi salmaværsa ja vitkai havde. Havdadægje guovtes læiga guktuk nuft hæjok, atte bæge jodiga. 5ad bæive juli manost jami Jakob Tobiesen. Son šaddai havdaduvvum ačes lakka. Manga ja stuorra vadolašvuodai ja gillamušai čada færtejegje dak golmas, gæk ain legje hægast, bargat ja jottet dassa go 24ad bæive september manost ovta skipa gavdne, man mielde si vuost besse Ruoša-ædnami. ja dasto ruoktot deike dači.

Dam muitalusa mi læp dudnji, rakis lokke, addam, vai don oainak, man ollo dust læ, mast Ibmela gittet, gi juokke la- gaš buorredilest læk, goas ollo du vieljain vagjegvuodai ja gillamušai siste šukke.

Æ n a .

Dat avisa læ loppedam lokkidassas lokkusid færaman birra. Damditi æi berre dam lokkik aibas govsatallat luondodiedostge daihe diedost luondo birra. Dat dietto i læk dušše ješaldes suotas ja avkalaš, mutto dat videda maida min oaino dam Ibmel harrai, gutte daid oinolaš aimolattoid ja luondogapalagaid læ sivdnedam, ja gæn gietta daid stivre, bisota ja bajasdoalla visesvuodain ja armoin. Dam have mi aigop sardnot ucanažai dam ædnam birra, man alde mi assap.

Manga duhat jage elle olbmuk dam os-

kost, atte æna læi duolbas dego gakko ja atte dat lotka orroi, mutto atte bæivaš, manno ja nastek jotte dam birra, dego buok dak ollo čuovgasak lifči dušše ædnam diti sivdneduvvum. Æska vittanublogad čuode jage siste Kristus riegadæme mañnel fuomašigottui, atte æna læi jorba luodda, jorbas juokke guvllui; ja algo vičaloge siste guottanublogad čuodest eli okta olmai, gæn namma læi Kopernikus, gutte dævvaset ča- jeti, atte bæivaš orroi su sajestes, ja atte æna læi dat vagjolægje, mi bæivaš birra jorrai. Atte dat læ duatta, ja atte æna læ aibas ucca oasaš dast, maid Ibmel læ sivdnedam, dat læ mañnel čielgasamus lakkai devdujuvvum.

Galle dalge gavdnujok soames, gudik gaddik, atte æna læ duolbas ja atte bæivaš jotta ædnam birra, ja nuft galle mist orroge algogæčastæbmai. Dat oasse ædnamest, mi oktan oidno i læk manenge lokkat ædnam stuoresvuoda ektui, ja damditi go dat ucca bittaš orro sin mielast duolbas, de si dallan gaddik, atte obba æna læ duolbas. Sin čalbmai maida orro, atte bæivaš jotta ja damditi si dam gaddik; mutto juokkehaš dam dietta, atte jos vadnasest ravnji mielde golga, de orruk muorak ja gædgek gaddest jottemen, vaiko dak mai sajestesek orruk.

Ollo mist læk duodaštusak dam bagjeli, atte æna læ jorbas, mutto vaddes dast læ daid buokaid oudandivotet dam lakkai, atte dat matta arveduvvut. Muttomak daina duodaštusain almaken læk daggarak, atte juokkehaš daid matta arvedet.

Jos æna lifči duolbas, alma dalle færteši appe læt dast duolbasamus oasse, ja dalle mataši olmuš siega kikarin skipaid oaidnet manga milla duokkai. Mutto juokkehaš dietta, atte algost æi oidnu æra go stivlek ja skipa itta mañstaga dađemielde

go dat læ dast boat skipa ga hette gul oase, mi

Okta vaddasab set dat č kehaš da daggar læ matta ær orra suoi ga ja sæ oidnujuvv goas fast vikkaduv van, mi stevisak suoiva, r aige, æd va goass æna læ mielde g juvvu jor ge læt j jorbas, nuffgo r læk mai aimolatt maida s sëmma

Jos hellekæ aive vie sast rav gæččala guovte sëmma æi jorg čielgase dego lu

go dat lakkan oaidnai. Dat færtē veltakætte dast boattet, atte čacce læ aleb gæčče ja skipa gaskast ja atte dat alebvuotta čacest hette gukkebust oidnumest skipast dam oase, mi čaccai læ lágamusta.

Okta æra duodaštus dam harrai satta vaddasab læt arvedet, mutto sæmma dievaset dat čajeta, atte æna læ jorbas. Juokkehaš dam dietta, atte maggar dinga læ, daggar læ maida dam suoivan. Juokkehaš matta ærotet goalle viste ja goalle fast murra suoivan læ. Jos gietta dollujuvvu čuovga ja sæine gaskast, de suoivanest matta oidnujuvut goas gietta læ roakotuvvum ja goas fast suormak læk harrot. Go manno vikkaduvva, de oidnujuvva alelessi dat suoivan, mi mano sevnjudatta, jorbasen; ja nastēvisak læk dam boddi boattam, atte dat suoiva, mi manost oidnu dam vikkadæme aige, ædnamest boatta. Mannu i vikkaduvva goassege æra aige go aido dalle, goas æna læ bæivaš ja mano gaskast. Ja dædmielde go suoiva ædnamest manost oidnujuvva jorbasen dego gierddo, de færtē ænagelæt jorbas. Atte bæivaš ja manno læva jorbas, dam mi mattep čielgaset oaidnet, nuftgo mi maida diettep, atte dam habmai læk maida nastekge. Goas juo buok æra aimolattok oidnujek aive jorbasen, de læ maida sagga jaketatte, atte ædnamest læ sæmma habme.

Jos ænas lifči duolbas, ja olmuš jodaši hellekætta aive ovta guvllui (oudamærka diti aive viestari), de færtēši okti dam duolbadasast ravda gavdnut. Ædnagak læk maida gæččalam borjustet aive ovta guvllui; mutto guovte golma jage gæčest si læk boattam sæmma sagjai, gæst vulge, vaiko matkašedin æi jorgetam guđege æra guvllui. Alma dat čielgaset čajeta, atte æna færtē læt jorbas dego luodda. Oudemuš olmai, gutte birra

ædnam jodi, læi Portugalast, ja su namma læi Maghellan. Son jage 1519 vulgi Sebil-la gavpugest Spanienest guvtin čudin gutta goalmadlokkai olbmain, ja 1522 bodi okta su skipain guvtin goalmadlokkai olbmain ruoktot bævča daihe bæivaš bagjanæme guovlost, vaiko aive viestari legje borjastam. Maghellau læi ješ goddum matkest ja sū æneb skipak ja olbmuk legje dušsam. Obba dat ræiso læi bistam 1,124 bæive. Manqel dam aige læk manga čuode skipa birra ædnam borjastam sagga oanekab aigest; ja dai ræiso læk manga odða ædnam gavdnum luoda (villa) olbmuigum, ollo odða šadok ja luondogappalagak.

Davja gullujek olbmuk, guđek æi læk jurdašam dam ašše birra daihe gæina buoreb dietto ilæk, oaiveldæme, atte æna i mate læt jorbas. Si lakkik, atte jos æna lifči jorbas, de færtēsegje dak olbmuk, gæk min buota assik, vullus oivi vazzet; duodaštus-sam dam bagjeli atte æna i mate birras jor-rat, lekkik si, atte dalle færtēsegje olbmuk ja vistek ja buok æra bodos oamek ædnam alde eritlækaset. Mutto goas dat læ, juo læ dagjum, atte æna læ dego luoda, de læ juokke sajest dam ædnamest aido ovta mæde alle daihe smildči, nubbin sanin: dat læ juokke sajest ovta jorbasvuotti, ja nuftlak-kai i šadda mikkege ædnam harrai vulusoi-vi, mutto dak olbmuk, gæk min buota ædnam alde asik, sæmma lakkai go mige ædnam mielde julgidæsek alde vazzik. Atte æna læ luoda habmasaš, dam dovda sige dæde buorebut go mige, damditt go æna læ nuft hirmos stuores olbmu ektui. Alemus varre i læk ædnam stuoresvuoda ektui stuoreb go ucca saddočalmaš dagar luoda ektui mi čada læ golma koartel arvo daihe man biras læ bælgoalmad alan; ja ašte man ollo uceeb igo læk olmuš go daggar varre? Jos

gotka jurdašak vagjolæme daggar luoda mielde, mi čada læ okta mila, daihe man biras læ bagjelaš gobma mila, de gotka visage gavnasi dam luoda aibas duolbasen ja atte su juolgek alelessi lifci vulus guvhui vaiko goggo vagjolifci; ja almaken lifci gotka sagga stuorab dam luoda ektui go olmuš ædnam ektui. Ædnamest læ dat fabmo, atte dat buok gæssa lusas; dam sujast bissuk olbmuk, vistek ja æra dingak ædnam alde. Čielgasabmuset dat fabmo oidnujuvvu dast, atte juokke dinga, mi aibmoi balkestuvvu, ædnami fastain gačča. Dat fabmo guččujuvvu dæddofabmon, damditi go dat læ aššen dasa, atte juokke dinga dovdo dæddemen maidegen. Dat lusasgæssem fabmo i læk dušše ædnamest, mutto maida juokke æra dingast. Bæivaš gæssa ædnama; damditi jotta æna bæivaš birra. Manno fast gessujuvvu ædnamest; damditi garva manno ædnam birra. Juokke dinga ædnam alde nubbe gæssa, josjuoge mi harvoi dam mattep fuomašet, damditi go ædnamest aldes læ gæssemfabmo nuft stuores, atte dat hette dam famo æra ja smaveb dingai gast oidnumest. Koanstalažat rakaduvvum gaskaoimi bokte, maid didulaš olbmak læk hutkam, læ dam boddi bottujuvvum, atte dat, mi dast læ čilgijuvvum, dæivas doalla.

Čaccesullost februar manost 1874.

Gonagas læ ællam Kristianiast 2be bæive dam manost ravastæmen stuorradigge, mi dalle algi su fidnos.

— Gavpeolbma Mikkelsen guokta akkašin mortar læ dubmijuvvum hægatuttjubmai ja alemus vuoigatvuotta læ arvalusastes gonagassi oaiveldam, atte son i berre armetuvut.

— Okta olmai, gæn namma læ Iver Iver-

sen Kold, læ dubmijuvvum viđa bæivai čace-laibai nælgodæmest ja garra mænnoðæmest šivitides guim.

Juovla bihold, daihe bæive oudal juovlaruottabæive læiga 2 ganda Arendalast ovta hæjos boares nissona dam muddoi bile dam, atte dat moadde bæive garra gillamušai gæčest jami. Dat čajeta, man dat lif darbašlaš, atte vanhemak gocišvuodain gačost anašegje manaidæsek amasek šiljo j luoda haldost læt. Maid daggar virkukal æi barga go ješbagjelassasek gæčotaž bessik.

F a r a m i .

Modi jagi dast oudalest jodiga guokte jumeša, gæk riegadæmest læiga giddalagai, ollo ædnami čada, gost ječasga čajetaiga ruda oudast. Okti læiga arvalisgoattam ječasga gæččalet sierralaga čuopatet, mutto dat i šaddam duottan. Alma dal ballo læi hettem dam jurdaga ollašuttemest. Dal læva gieskad guktug jabmam. Nubbe læi guoimes buoccam aige dærvas, mutto dalan go son læi jabmam buoccai maida su vielja ja jami moadde dimo gæčeld. Soai asaiga Mada-Amerikast ja læiga hui javalažak. Sodno manain læk muttomak gielatæmek.

— Oluk, ærenoamačet Italienest bargik damala, atte jabmek æi galgaši havdaduvvut, mutto dam sagjai galgašegje likak boldut gudnan. Si oaiveldik, atte ollo davdak ja buocalvasak boccidek rubmasi havdadæme gæčeld.

„Muitalægje“ matta dingujuvvut juokke poastarappe bokta, go jakkudagast maksujuvva guokte oarta ja gutta enkal.

Prentijuvvum F. Kjeldseth prentijumest.

Dal m
sast. Dat
čuggum, i
di, mak d
Nufflæva
čallam ja
ga dam d
bursastæs
ti go soai
tusa, de s
čalet dam
æi gæppa
get dalan
unukassan
jage algoi
dam boati
nuft atte
šiettat dai
jagest, go
mir boatta
mannam j
kak gæk
berrejek
rappe bok
pe bokte,
sas oažžo
de matta
dam doain
væha moi
dingum a